

Бударін Д. В.
НТУ «ХП»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Переважна більшість педагогів-науковців і освітян-практиків переконані, що підготовка фахівців у будь-якій сфері повинна здійснюватися на новій концептуальній основі в рамках компетентнісного підходу. Визначальними категоріями компетентнісного підходу в освіті є поняття компетенції та компетентності, які в педагогічній науці досить плідно розробляються і різнобічно розглядаються, проте до цих пір не мають однозначного змісту і визначення. У тлумачному словнику С. І. Ожегова компетенція визначається як «коло питань, в яких хто-небудь добре обізнаний; коло чийхось повноважень, прав». У тлумаченнях компетенції загальним є їх змістова основа: знання, які повинна мати особа; коло питань, в яких особа повинна бути обізнана; досвід, необхідний для успішного виконання роботи у відповідності з установленими правами, законами, статутом. Як бачимо, у всіх наведених тлумаченнях «компетентності» йдеться про людину, яка володіє відповідною компетенцією, або про заклад, орган управління, що має права для вирішення якого-небудь питання. Одним із смислів поняття компетентності є характеристика особистісних якостей людини, володіння компетенцією.

Проблема формування професійної компетентності досліджувалася вітчизняними й зарубіжними науковцями. Так, учені (В. А. Адольф, Т. Г. Бра-

же, С. В. Будака та ін.) наголошують на необхідності розробки проблеми підвищення професійної компетентності вчителя в умовах багаторівневої професійної освіти. Інші дослідники (В. П. Беспалько, А. О. Вербицький, М. В. Кларін та ін.) пов'язують рішення проблеми професійного розвитку із технологічною організацією навчання. У зарубіжній педагогіці питанню формування професійної компетентності вчителя присвячені роботи Є. Джимеца, Р. Квасниці, В. Ландшеєра та ін.

Провівши контент-аналіз щодо компетентності майбутніх викладачів ми визначили певні дидактичні принципи, які допоможуть сформувати професійну компетентність: принцип наочності, вживання наочних і технічних засобів; принцип свідомості і активності, професійна діяльність – завжди свідомо і сумісно; професійна свідомість – діяльнісна і інтерсуб'єктна; принцип цілеспрямованості; принцип доступності полягає в необхідності відповідності вмісту, методів і форм навчання віковим особливостям студентів рівню їх розвитку; принцип научності вимагає сформованості наукового світогляду; принцип систематичності і послідовності; принцип міцності опанування знаннями, вміннями і навичками; принцип індивідуального підходу в умовах колективної роботи; принцип зв'язку теорії з практикою.

Дані принципи лягли в основу побудови моделі сучасного викладача із високим рівнем професіоналізму. Тож, сучасний викладач – це високопрофесійний фахівець, інтелігентна, високодуховна людина, з твердими морально-етичними принципами і переконаннями, з активною життєвою і громадянською позицією. Однією з визначальних якостей викладача має бути його висока професійна компетентність, його професіоналізм, що вміщує в себе: професійну компетенцію в своїй сфері, моральні принципи і переконання, загальну професійну культуру та педагогічну майстерність викладача.